

ЭНГСИЭЛИИ

• Нам улууһун хаһыата • 1935 сыл алтынньы 5 күнүгэр төрүттэммитэ •

2000 с.
От ыйын
27
күнэ
чэппиэр
№ 84 (8774)

(Улуус баһылыгы мунһабыттан бэлиэтээһиннэр)

Улууска баһаартан сэрэхтээх буолууга от ыйын 17 күнүттэн 30-гар дылы «Вихрь» операция барар. Ис дьыала министрин бирикээһингэр олохторун баһаартан сэрэхтээх буолууга бэрэбиэркэ ааспыт нэдиэлэ 54 объекка ытыллына. Ол иһингэр 7 котельнай, 8 элбэх киһи сылдьар уонна түүнүн хонор объектара, 26 чааһынай дьыэлэр, 14 о.д.а. объекттар (сарайдар, баанныктар, гаражтар о.д.а. кыра тутуулар) бэрэбиэркэлэннилэр.

Баһаартан сэрэхтээх буолуу ирдэбиллэр 126 киһи инструкция ылла. 8 ыарахан олохтоох ыал контуруолланна. Бу бэрэбиэркэ түмүгүнэн 2 салайааччы, 8 киһи ыстарааптанналар.

Бу ый 27 күнүгэр Майа с. ытыллар баһаары утары государственнай сулууспалар этирээттэрин спартакиадаларыгар биһиннэрэ кытыахтара. Сулууспа ГСМ-нан хаачылыбытыгар ыарахаттар бааллар.

МУ НУ ЖКХ ититэр ситими өрөмүөннээһингэ уонна бэлэмнээһингэ былааннаах үлэни ыттар. Матырыяал кыраалаан кэлэр. Нам с. олохтоохторун иһэр уунан 5 ууну баһар массыына хааччыйар. Онтон билигин иккитэ эрэ сүүрэр. Вэнидиэнниктэн эбии тахсаллар. Жаттайтан өрөмүөннэммит котеллары таһаарыахтаахтар. «Техкоммуна-реготтан» биир ТЭН Үөдэйгэ туруохтаах. Урукку гостиницага 28 ти-мир орон баарыттан билигин 10 эрэ хаалбыт. Ол чуолкайданар.

Оҕо саадыгар өрөмүөннэрэ, гааһы киллэриги үлэлэрэ ытыллылар. ГРП-лары тутуу үлэтин кытта билсе, Нам с. дьаһалтата Покровскайга опыт атастаһа сылдьыбыт. ГРП ақылаатын түһэриитэ судургу эбит. Нэлэгэр учаастагар электрической уот ситимин тардыы докумен-тациятын Намнаағы РЭС уонна «Дьулуур» фонда оҕоруктара. Чаа-һынай дьыэлэр иһиннэрин чуолкайдааһын үлэтэ ытыллар. Быраан үрдүнээҕи постка тэрилтэлэр дьуһуурустубаҕа кытыллары тэрилли-бит. Суол оҕоһуутугар үлэ барыахтаах. Ыарахан иитиллээх оҕолор ла-абырдарга үлэлиир. Кинилэр Нам с. ыраастааһынга көмөлөһөллөр.

Оскуоланы бүтэрбит оҕолор үөрэххэ туттарсаллар. СГУ-га быйыл 300 тахса оҕо сайабылыаннаа бэрбит. Нэһилиэнньэ харчыта суох бу-олан оҕолор үөрэххэ барыылара былларынгытааҕар аччаабыт. Үлэ, сынһалаан лаабырдарыгар маҕнайгы сезоннара бүттэ, иккитэ са-даланна. Үөрэх тэрилтэлэрин хас биридди объектар баһаарынай сиг-нализация туруохтаах.

Оскуолалар капиталнай өрөмүөннэрин ытытыга ыарахаттар ба-аллар. Улуус үөрэҕин тэрилтэлэригэр бу күнүгэр саҕа компьютер-дар кэлиэхтээхтэр. Аппааны оскуолатын интернатыгар электрическэй уота суох. Соторууларга уоҕу улуустаағы управлениета объек-тарга бэрэбиэркэни ыттар.

Улууска сэллик, II Хомуस्ताах нэһилиэгэр ис ыарыта элбээбит-тэр. Оно эмп наада, сыаната олус ыарахан. Доруобуяа харыстабылын министрствота Нам улууһун дьаһалтата киһи балыһатыгар үгүөрү харчыны көрбүтүн бэлиэтээбит.

Партизан балыһатыгар Дьокуускайтан икки тиис оҕорор техник-тар командировкага тахсаллар. Сэрии уонна тыыл ветераннарыгар тиис протеһын босхо оҕоруктара. Онтон үлэ ветераннара төлөбүр 50%-нүн уйууохтара. Гражданскай оборона баарын сағана оройуонга түгэтиллибит 1, 2 №-дээх аптекалар сорох эмтэрэ киһи доруобуйа-тыгар буортулаахтарынан хомуллан ума тыллыларын туһунан бири-кээс кэлбит. Оҕо консультациятыгар өрөмүөн ытылларынан атын сир-гэ көһөрүллүбүт. Киһи уонна учаастактаағы балыһалар ас бородуук-таларынан, үрүн аһынан хаачылыбылара үчүгэй.

От ыйын 26 күнүгэр РФ Госсаннадзорун кылаабынай бырааһын солбуйааччы Шестопалов Николай Владимирович биһиги улууспуту-гар бэрэбиэркэҕэ тахсар. Кини улуус санитарнай туругун, сыстыган-наах ыарыһылары профилактикалааһыны кытта билсэбүт.

II Хомуस्ताах учаастактаағы балыһатыгар от ыйын 21 күнүгэр 13 киһи истэргэ ыалдьан эмтэнэ киирбиттэр. Бу ый 27 күнүгэр Дьокуус-кай куоракка РФ доруобуяа харыстабылыгар министрствота Даль-най Восток региональной мунһабын ытытара былааннамыт.

Дьокуускайга атырдыах ыйын 5 күнүттэн «Азия оҕолоро» II-с аан дойдутаағы спортивной күрэхтэһии ытыллар. Бу түгэни олорон эрэ көрөр билиэт сыаната 150 солкуобай. Онтон туран эрэн көрөр миэстэ төлөбүр 50 солкуобай. Билиэт көнүл атытыга тахсыт буолан биһиги

улууспутугар 150 эрэ билиэти бэрбиттэр. «Азия оҕолоро» күрэхтэһии аһылыбытыгар биһиги улууспутуттан 100 үгүкүһүт оҕо киирдэ.

«Азия оҕолоро» II аан дойдутаағы спортивной күрэхтэһиигэ биһи-ги улууспутуттар дуобакка Вася Проккопьев бастакы дуоскаҕа оон-нуоҕа. I Хомуस्ताахтан Дима Колесов (национальной ыстанылар), Гаяя Слепцов (көнүл тустуу) кытыахтара.

12 квартиралаах уопсайга квартиралаахтар ыраастыыр суббонтник-тарыгар биир да киһи үлэлээбэтэх. Кинилэр бэйэлэрин квартирала-рын бүтэриигэ көмөлөсөт буоллахтарына атын дьонго аныыр наада-та этилиннэ.

«Промкомбинат» кредиторскай иһэ 1,5 мөл. солкуобайга тийибит. Тэрилтэ бизнес-былаанын оҕостон үлэлиир. Ааспыт сыллардаағы ха-лаан уутугар эмсэүлээһингэ, М.М. Аммосов 100 сааһын туолар үбүлүүйүгэр үлэлэрин иһин төлөбүрү кыйан ылбатах.

«Промкомбинат» «Дьулуур» фондатын кытта дуогабардаһан түннүк арааматын, ааны, холуоданы о.д.а. оҕороро ордук көдьүүстээх буолуохтааҕа бэлиэтэннэ.

Быйыл сыл агарын түмүгүнэн нэһилиэнньэҕэ микрокредитование отчуотугар саҕа киирбит «1-кредит - р» дин формаҕа нэһиликтэр отчуоттууларынан улуус үрдүнэн көрүллүбүт 20 мөл. солк. 19 мөл. 850 тыһ. солк. түгэтиллибит. Ити иһиттэн ынары, сылгыны атыла-һыыга 7 мөл. 385 тыһ. солк., сайылык тутуутугар, өрөмүөнүгэр 1 мөл. 889,5 тыһ. солк. бэриллибит. Сезоннаағы ороскуокка (саппаас чааска, уоҕурдууга, ГСМ-га, пленкага о.д.а. атытыгар) 8 мөл. 169,5 тыһ. солк., тыа хаһаайыстыбатын сириг, бааһынын тупсаран оҕорукта 561 тыһ. солк. аанамыт. Дьыэҕэ үлэни кэнгэтэн тэрийиигэ 1 мөл. 845 тыһ. солк. көрүллүбүт.

Кэнгэмэҕэ туристической баазаны тэрийии боппуруоһугар туһа-аннаах үлэ былааннаахтык ытыллар. Виһизхэ РФ Президенин Даль-най Востоктаағы федеральной оҕорукун боломуочунай бэрэстэбиин-тэлиин окружной инспекциятын экспорт-специалиһа Нина Андреевна Судакова сылдьан барда. Кинини СР ыччат дьыалаларыгар министри солбуйааччы О.В. Макиенко, СР Президенин уонна правительствотун администрациятын контуруоллуур управлениетын старшай рефере-на М.В. Ходулова арылаахтылар. Үрдүк сололоох хотун СР уонна РФ сокуоннарын араастаһыларын, нэһилиэнньэ өйүн-санаатын, бэйэни салайыны олоххо киириитин кытта билсэтэ.

Улууспутугар 17381 ынах сүөһү, ол иһиттэн 6840 ынах, 8120 сыл-гы (онтон 4268 биз) баар. Ити былларынгытааҕар элбэх. Нэһилиэнньэ 3279 сибиинньэни, 14407 кууруссаны (былларынгыттан 2 төгүл эл-бэх), 1315 хааһы, 66 козаны иитэр.

Сыл агарыгар валовойунан 3593 тонна үүт ыанна. Итинтэн 1305 тон-натын дьон бэйэлэргэ батардылар. Закупка 420 тонна үүт туттарылын-на. 185 тонна үүт квантацияланна.

61 тонна эт батарылынна. 26 тонна эт закупка туттарылынна. Быйыл 920 ынах сиэмэлэннэ (былларынгы - 257). Покровскайтан 50 тонна дизельнай уматык, Аллараа Бэстээхтэн 15 тонна оҕууох тиэл-лэн бааһынайдарга түгэтиллэр.

Ааспыт кэмгэ 6930 тонна от кэбиһиллэн график 105,6% туолла. Улууска 40 Китай трактора кэллэ. Трактордар нэһиликтэригэрнэн үлэһиликтээхтэр.

Улуус дьаһалтатын баһылыгын э.т. А.Н. Ядреев улууска олорор аһаҕас формалаах сэллик ыарылаахтары эмтээһини күүһүрдэргэ со-рудахтааҕа. Ууттан сэрэхтээх буолууга мунһах кытылылаахтарын бол-роҕомолорун тарта. Кус оҕутугар бултааһыны утары рейдэлэри тэрий-эргэ сүбэлээтэ.

Нэһиликтэргэ оттоммокко хаалар сирдэри учуоттууру, туһанылы-бат сайылыктар сирдэрин ходуһа түгэтэри, РФ госсанэпиднад-зорун кылаабынай бырааһын солбуйааччы Шестопалов Н.В. улуус-путугар кэлиитигэр бэлэмнэни үлэтин ытыгары эттэ.

Ааспыт нэдиэлэҕэ «Энгиэли хототун хайдах сайыннарыбыт?» дин боппуруоска СР Президенин көптэһии тэрийдэ. Нам с. спортивной са-аланы тутууну интэриэһиргээтэ.

Ханалас улууһугар 3 саалалаах спортивной киһи тутуллубут. Ону үөрэтэн көрүөххэ. Улууска 100 тыһ. көтөр бэриллэрэ бэлиэтэннэ. М.Е. Николаев бу ый бүтүүтүгэр эбэтэр атырдыах ыйын саҕатыгар биһиги улууспутугар кэлэрэ былааннаар.

Нам с., улуус бөһүөлэктэрин тас көстүүлэрин, ыһылыны-тоҕул-лууну, алдыһыны-кээһинини өрө тардынар наада. Олохтоохтор ити үлэлэргэ олус көһүүннэр. Нам с. тас көстүүтүн тупсарыны дизай-тан сағалыахха. Онуоха НПУ студентнарын билиилэрин-көрүүлэрин, сатабылларын туһаныахха.

Биһиги улууспут атыттардааҕар ордук балаһыанньалаах. Айылға гааһа, эрэллээх электрическэй ситим, суол ситимэ үлэлииргэ, үөрэ-нэргэ, олорорго сөптөөх усулуобуйаны үөскэтэллэр.

ЖКХ-лар кэлэр кыстыкка бэлэмнэни үлэтин түтүгүн күүһүрдэл-лэрэ наада. Итилэр тустарынан А.Н. Ядреев түмүк тылыгар эттэ.

В. СЫРОМЯТНИКОВ бэлиэтэннэ

оту чөмчөттө. График быһыы-тынан 320 тоннаны бэлэмниир соруудаһын 171,9% толордо.

Бааһынай хаһаайыстыба-лар сайын устата 230 тонна оту бэлэмнэхтээхтэр. Кинилэр 57 тонна оту күрүлээтэн, сезон-наағы соруудаһын 24,8%, 46 тоннаны кэбиһэн графиктарын былаанын 123,9% толордулар. Кэтэх хаһаайыстыбалар отту-уларыгар анаан 60 гектарда-ах ходуһа сирэ эбии түгэти-линнэ. Кинилэр дьыл итиги кэ-мигэр 470 тн. оту бэлэмниир

соруудахтаахтар. Бүгүн 148 тн. оту күрүлээтэн тизердиллибит соруудаһын 31,5%-нын то-лордулар. Чааһынайдар алла-раа ходуһалара сүннүнэн бүттэ. Быраан үрдүнээҕи ала-астар ходуһалара уулаахтар.

Модут нэһилиэгин отчутта-ра 1175 гектардаах ходуһаны оҕустардылар, 755 тонна оту кэбистилэр. Сыллаағы соруудах 32,8, график 164,1% толорулун-нулар.

В. ВАСИЛЬЕВ

Ходуһа суугуна - 2000

САЙЫНҒЫ СУН СЫЛЫ АҔАТАР

Күнү-дьылы үөрэтээччи-лэр ый сағаланытыгар элбэх-тик ардыа диэбиттэрэ төптөрү буолла. Бу үтүө күнүгэрэ ходу-һа хоһууттара күөх уйгуттан сомсумахтаан хааллылар. Модут нэһилиэгэ быйылгы оттуур сезонна 2300 тонна оту бэлэмниир былааннаах. Ити со-рудағы толорууга «Модут»

ГУП, бааһынай, чааһынай ха-һаайыстыбалар хараларын ньышпарынан үлэлиилэр. «Модут» ГУП сайынҒы күөххэ 1600 тн. сүөһү аһылы-гын бэлэмнэхтээх. Ити сору-дағы толорууга биир толору механизациялаах, икки меха-низация аҕардаах звенолар оттууллар. Коллектив 550 тн.

Штаб мунһаҕа

МАҔАҔЫННАР БЭРЭБИЭРКЭЛЭННИЛЭР

От ыйын 24 күнүнээҕи штаб учараттаах мунһаҕар ОПРУИМ начальнига, участковой инспектор Ефремов Р.Д. ааспыт нэдиэлэҕэ туох үлэ ытыллыбытын туһунан иһитиннэри оҕордо: «Постка 1200-тэн тахса транспорт бэрэби-эркэлэннэ. «Сельхозтехника» АО, Партазантан «Партизан» (сал. Мордосов) уонна «Үрдэл» (сал. Зы-рянов) бааһынай хаһаайыстыба-лар рейдэҕэ тахсыбатылар. Түөрт маҕаһын бэрэбиэркэлэннэ. 2-с нүөмүрдээх постка бааһынай хаһа-айыстыбалар тахсыбатылар.»

Улуус баһылыгын э.т. А.Н. Яд-реев рейдэҕэ тахсыны былларынг-ытааҕар мөлтөбүн, ИДьУО үлэтэ ситэтэ суоҕун бэлиэтээтэ.

Иккис иһитиннэригэрнэн эргин инспектора Т.В. Бережнева оҕор-до: «7 маҕаһыны бэрэбиэркэлээ-тибит, «Универмакка» сорох аан-нарыгар уонна түннүктэригэр сиг-нализация суох, «Гермеска» сигнализацията үчүгэйдик үлэли-ир, «Ветеран» маҕаһынгына сиг-нализацията уонна харбыла суох, Хамаҕаттаҕа «Кириэс Кытыл» дин маҕаһынгына сигнализация суох, түүн харбыл харбыллыыр, «Ха-маҕатта» дин маҕаһынгына сиг-нализация да, харбыл да суохтар, «Кытылга» харбыл баар. Бу маҕа-һыныннарга итэригэригэр туоратал-ларыгар 10 хонуктаах болдьох би-эрдйибит.»

Ааспыт штаб мунһаҕын сору-дахтары толоруу туһунан право-вой-тэрийэр управление началь-нига Сивцев К.Е. иһитиннэрдэ: «Лесхоз уонна айылға харыстабы-лын комитета сэрэтэр-үөрэтэр-үөрэтэри оҕорон ыйыахтаах этил-эр, оҕоро иликтэр, администра-тивной комиссияны тэрийии туһу-нан сорох нэһиликтэри кытта үлэлэстибит, Никольскайга от ыйын 13 күнүгэр эрэ штаб тэрил-либит, 92 дьыэттэн 44-дүн кэрий-биттэр, көлөпүүнэҕэ субуотунньук оҕоруктаах этилэр, 9 киһиэхэ ыс-пыраапка бэрэбиэркэ.»

ИДьУО көлөпүүнэни утары ох-сунар отделын начальнига Иванов В.В. туох үлэни ыһпытыгарын ту-һунан кэпсээтэ: «Көлөпүүнэни суох оҕоруу туһунан Никольскай эрэ нэһилиэгэ ысыраапка бэрэби-эркэ, атыттар бэрэбиэркэ, I Хомуста-ахха хомууан баран хаалларан кэ-биститтэр, умахтаахтар, Модук-ка үлэ ытылла илик. II Хомуस्ताах көлөпүүнэтин агарын суох оҕор-бут. Бүгүнгү күнгэ дьыригэр кимтэн да көлөпүүнэ былдьана илик, аас-пыкка «иномарка» массыынаанан сылдьар дьон I Хомуस्ताахтан көлөпүүнэ хомууан барыттар үһү.»

Мунһах түмүгэр манньк ис хоһоонноох быһаарыы ытылыныа:

1. Штаб аныгы мунһаҕар «Сельхозтехника» АО директо-рын В. Лукины ыгырарга.
2. Рейдэҕэ тахсыы графиктар уларытылары киллэрэргэ, тэ-рилтэлэри ыйга иккитэ тахсар гына оҕорорго.
3. Эргин инспектора Т.В. Бе-режнева ИДьУО сотрудниктарын кытта маҕаһынынны бэрэбиэр-кэлирин салгыныгар.
4. Бу нэдиэлэҕэ ветуправление начальнига Архипов Н.Е. салайа-аччылаах бөлөх соҕуруу нэһили-ктэри бэрэбиэркэлииргэр. Өрүс унуор сытар нэһиликтэри айы-ла харыстабылын комитетын инспектордарын кытта ИДьУО сотруднига бэрэбиэркэлииргэр.
5. Штаб аныгы мунһаҕар УлуспО председатели ыгырар-га.

В. РЫКУНОВА

ДУМАҒА ПРОФЕССИОНАЛЛАР ЭЛБЭХТЭР

Россия Государственной Думы парламентарской каникуллар сафаланналар. Саха сириттэн депутат Виталий БАСЫГЫСОВ корреспондены кытта кэпсэттэ.

— Виталий Николаевич, парламенгга үлэ туһунан баһалыста санаабын үллэһин эрэ.

— Думаҕа кылаабынайа, биллэн турар, саамай үрдүк таһымнаах экономотельнай үлэҕэ быһаччы кыттаарын. Маныха туруоруммут сүрүн соруктарыттан биридэстэрэ, бастагы сессия устатын тухары, Думаҕа Саха Республикатын, хотугу быбардааччылар интэриэстэрин туруулаһы «технологиятын» ырытан онгоруу этэ. Ол эрэри Дума депутатын үлэтэ — бу сокуону айыыга-ылыныыга «чыыстай үлэ» эрэ буолбатах. «Аһан иһэр» да үлэ үгүс, регион социальнай, политическай, хаһаайыстыбаннай, ол иһигэр республика биридүүлээн олохтоохторун проблемаларын быһаарсарга тийиһин.

Таһаарылаахтык үлэлииргэ быбардааччылары кытта куруутун сибээстэһини, республикаҕа уланыа турар собуотуларга мэлдьи билии туһалааһын итэһэйдим. Атын өттүтэн ыллахха, думскай үлэ депутаттан президени, правительствонун уонна Саха сирин парламенын, улуустар дьаһалталарын баһылыктарын, общественной тэрилтэлэри кытта бигэ туруктаах деловой сибээстэһини олохтоһуна ирдир. Ити араас тенденциялары өйдүүргэ, араас проблемалары быһаарыыга араас сыһыаннары учуоттуурга, россияй парламенгга бэйэ дьайыытын түргэнник көннөрүргө наадалах.

Күһүн 2001 сыл федеральнай бюджетын ылыныыга ула-

хан суолталаах үлэ сафаланыа. Саха Республикатын былаастаах органнара, туох-ханьык иннинэ правительство уонна Государственной Мунньах бу процесска миигин кытта актыыбынайдык кыттаахтара диэн эрэнэбин.

— Госдума депутатын оруолугар ситэри үөрэнэ оҕустун дуо?

— Үөрэнним. Боппуруос үлэ көдүүһүгэр сытар. Маныха ис кыах өссө да элбэх. Сүрүн резервэм — республика салалтатын кытта хардарыта сибээстэри салгыы тупсарыы, сүннүүн буллалары. Уопсай дьыаланы биһиги биригэ, сүбэлэһэн онгоруохтаахпыт.

— Урут парламент үлэтин туһунан маассабай информация средстволарыттан билэргиттэн билингин Думаҕа быһаччы кытыгы араастаһыларга төһө ۇлаханый?

— Киһи сөбүөн курдук ура тылаах. Госдума ис дьинин үгүс россияйскый быбардааччылар сыһа-халты өйдүүлэр. Дума — бу Жириновскай, Хакамада, Немцов уонна да атын аһыах депутаттар буолбатахтар. Кинилэр телеэкраннарга атын парламентарийдардааһар чаастагык көстөллөр. Оттон Госдума сирэин телесежеттарга таба түбэспэт, ол эрэри сокуон бырайыактарын онгорууга хас күнүтэ дьүккүрдээхтик үлэлиир депутаттар көрдөрөллөр. Хомойуох иһин, кинилэр үлэлэри, ааттарын үгүс быбардааччылар билбэттэр. Ол эрэри дьолго, мин кэтээн көрүүбүнэн, итинник профессионаллар Думаҕа элбэхтэр — депутаттар 70 бырыһыантан итэһэ суохтара. Кинилэр көбүөстик биллэ-

көстө сатааһыны эбэтэр скандальнай албан аатырыны көрдөөбөттөр.

— Депутатскай үлэҕэ саамай ыарахана туғуй?

— Саха сирин былаастаах структураларын кытта сүбэлэһэн, синхроннайдык үлэлэһини, республиканскай органнар өттүлэриттэн биллэр-көстөр өйбүлү ситиһиэхтээхпин. Дьыала туһатыгар сокуон бырайы-

БЫЛААС ЧЫПЧААЛЫГАР

агар биир үчүгэй толкуйдаах көннөрүүнү киллэри уонна грамотнай аналитическай суругу ол көннөрүүгэ сыһыары уонунан миитийнэргэ эбэтэр декларацияларга дарбырдааһар быдан дьоһуннаах суолталааһар эрэнэбин. Экономическай эбэтэр социальнай проблемалары быһаарыыны көһөрө аһаһын сатамат. Оттон политикаҕа итинник быһыыланьы чаастагык таһаарыллар. Оччоҕо дьыала ис хоһооно кэннигэ үтүрүллэр, оттон инники күөнгэ биридүүлээн дьоннор амбициялара күөрэс ғынар.

— Думаҕа бэйиң үлэбиттэн астынарын дуо?

— Саҥа үлэҕэ «кирии» кэм ин аастым. Туох оҥоһуллубтуан толору астыммын — өссө элбэҕи, өссө үчүгэйи онгоруохха баара. Мин өйдүүрбүнэн, үлэҥ көдүүһүттэн астынаһын, туруоруммут сыалларын олоххо киллэри таһымыттан. «Бизе уон бизе уонна» диэм этэ.

Парламенгга үлэлииргэр Дума уонна үрдүкү ситэриилэрэ былаас икки ардыларыгар конструктивнай сыһыаннаһылары онунан хаалларыы хайдахтаах курдук сүңкэн суолта-

лаарын чуолкайдык өйдүүгүн. Дойдуна, обществово улартыылар наадаларын өйдүүбүт, Правительство уонна Президент соччо бэрдэ суох мизэрэлери ылынарга тийиэхтэрин сөп. Биһиги саҥа Президени уонна саҥа Правительствонун кытта үлэбитин соторутааҕыта сафалатыбыт. Кинилэр кэннигэ кэмгэ дьайыылар миигин диксинээр диэн билиннэх тустаахпын.

Уһук Хотугу сиргэ үлэлиир онорон таһаарааччылары ситэриилэрэ былаас дьиннээхтик

өйө дуо. Киин уонна регионнар икки ардыларыгар сыһыан салгыы хайдах сайдыарай. Дойду политическай, социальнай уонна экономикай климатын тупсарыыга биһиги эрэлбитин государство баһылыга уонна правительствота толоруохтара диэн эрэнэбин. Ол эрэри бака диксинээрим дьайыарбат.

— Сааскы сессия кэмигэр Дума ханьык үлүлүчү суолталаах государственнай проблемалары быһаарда дии саныгыһый?

— Элбэх. Сорохторо толорулла сылдыбаллар, сорох сокуоннар бырайыактара бүтэһиктээхтик ылылла иликтэр. Өссө маньыгы учуоттуур сөптөөх. Сорох бырайыактар урукку Думаҕа ыйдарынан уонна сыллаарынан «көөннүбүтэ», олорбут кэлин тиһээр наада буоллулар. Бу эмиэ түмүк. Араас стадияларга депутаттарынан ылынылыбыт ураты суолталаах сокуоннар бырайыактарын ахтыым. Холобур, Налоговой кодекс иккис чааһа. Эбэтэр АХШ уонна Россия икки ардыларыгар СНВ-2 Дуогабары ратификациялааһын. Саха сиригэр Нежданскайдааһы кыһыл көмүс ру-

далаах сир дьыалата дьэ оннуган сығарыйда. Бу өрдөөүттэн туруорсуллубат боппуруос. Тас дойдулар инвестицияларын туһунаан, бу сири туһаҕа таһаары уонна бордорууксуятын үллэстии олус суолталаах. Биир социальнай нолуок туһунан сокуон бырайыага ылылына. Докумун ис хоһоонун дьонго судуругуук быһаарбакка, мөккүрүк бөгө күөдүүйэ сырытта. Көмүһү хосточчуларга уонна кырыылааччыларга НДС-ка льготаны бизирини Дума өйтөө. Итини биһиги күүскэ туруорсубуппут. Хотугу сир олохтоохторугар пенсионнай льготалары онунан хаалларай ситистибит — туһааннаах сокуон бырайыага Россия Федеральнай Мунньаһын икки палататыгар этэнгэ ааста.

В. ВЛУКОВ.

Ытыктабыллаах быбардааччылар. Эһиги болғомтобу турар РФ Госдуматын депутата В. Н. Басыгысов штатнай көмөлөһөөччүлэрин телефоннарын билиһиннэрэбит. Интэриэһиргиир боппуруостаргыгыгар кинилэри кытта сибээстэһиэхитин сөп.

Москваҕа: Туйаара Анатолевна Гаврильева (292-35-30) уонна Александр Степанович Аязмов (292-54-05). Факс: 292-53-09.

Докуускайга: Светлана Ефимовна Николаева уонна Егор Афанасьевич Судьай — 43-55-05.

Эһиги өссө маньык аадырыска депутатка бэйэтигэр суруйооххутун сөп: 103265, Москва к., Охотный ряд ул. 1 дьыэтэ, Россия Госдумата, депутат В. Н. Басыгысовка.

ҮЛЭ КИҢИНИ КИЭРГЭТЭР

Партизан нэһилиэгин олохтоохторо уруккуттан билингэ диэри олус үлэһит, бэйэ-бэйэлэрин өйөһөр, уус-уран самодеятельноска уруккуттан билингэ диэри актыыбынайдык кыттар, үлэлиир, үөрэнэр, ырыаны сөбүлэббит, онтон хомуһу тыһаһары баһылаабыт дьоннор.

Мин 1961-63 сс. Партизан нэһилиэгэр сэбиэт председателинэн, 1984 с. сэтинньи 4 күнүгэр диэри, 3-4 сыл Партизан куллубугар директорунан үлэлээбитим. 1985 с. пенсияҕа тахсыбытым.

Ол үлэлиир кэмнэрбэр куллубутара иккиһин И.В. Осипов кэнииттэн 1984 с. «Туйгун үлэлээх кулууп» аатын Саха АССР куллубутатын министерствота анаабыта.

Партизангга республикаҕа кизгник биллэр үлэһит дьоннор фермаларга, окко үлэни олус баһылаан үлэлээбиттэрэ. Ааттырбыт оворуотчуот А.Н. Парников, оттуур звенонд Е.А. Протопопов, биригэдиридэр П. Соловь-

ев, П.П. Алексеев, ыанньыксыттар Е.И. Илларионова, А. Чупрова, М. Азарова, С. Кузьмина, Колосова о.д.а. олус үрдүк көрдөрүүлэх үлэлээбиттэрэ. Онтон уус-уран самодеятельноска ырыаһыт-баянист Е.Н. уонна И.Н. Яковлевар актыыбынайдык кытталара, «Дьүрүл» ансамблы оворлортон сафалаан Д.И. Кривошапкин улахан дьону эмиэ хомуска түмэ тардыбыта.

Оччолортон билингэ диэри сцена ветераннара, билигин оротунан 60-70-80 саастаахтар кытта сылдыбаллар. Ааттырбыт талааннаах артистарбыт кэргэнни Анастасия, Николай Ивановтары, А.Н. Парниковы, В.Н. Соловьеваны, тэрийээччи, билигин да артистка орденнаах доярка Е.И. Илларионованы, М.В. Оконешникованы, Д.И. Кривошапкины о.д.а. аатталыахха сөп. Үлэлиир сылларбар Е.А. Протопопов звенотун, Е.Н. Яковлевы, Д.И. Кривошапкины ырыаһыт, баянист, хомусчут

лаах, дириг ис хоһоонноох, тэрээһиннээх тематическай бизчэрдэр ытылыбыттар. Фестивалларга, соц. куоталаһыларга хас да 1 мизстэлэри ылаттаабыһпыт.

Оччолорго видео суох этэ, оһон болғомтолорун ууран оройуон корреспондента В.В. Сыромятников, любовитель киниэвэ устааччы учуутал П.А. Лазарев кэлэн устан Саха сирин программатынан биһиги бизчэрдээбиһпит, агитбирегээдэбит үлэлэрэ «Сонуннар» Дьокуускай программатынан элбэхтик көстүбүттэрэ. «Кыым» уонна оройуон хаһыатыгар В.В. Сыромятников, Н.Е. Жирков ыстатыйалара элбэхтик тахсар этилэр. Арыыларынан, алаастарынан, фермаларынан сылдыан тэнгэ үлэлэһэн, түүнүн концерттан хоһо сылдыар этибит. Олохтоохтор ону олус кэрэтик саныылар, умнубуттар. Намҕа Республиканскай куллубутар үлэһитэрин семинардара буолубуттар, онно Партизан кулуу-

бун методическай үлэтин, фотостендэлэр, сценарийдар 1-кы мизстэни ылыһыт. Сценарийдарбын элбэх республика куллубутатын үлэһиттэрэ устан ылан барбыттара.

Сэбиэт председателэ коллегам И.В. Осипов, библиотекар М.В. Оконешников, дьахтар сэбиэтин председателэ Клавдия Протопопова олох тэнгэ куллубуттан арахсыбакка биригэ үлэлээбиппит.

Үлэбитин сөбүлүүрбүт, үлэһит, талааннаах Партизан олохтоохторо олус активнайдык кытталара. Онно овор 1984 с. фестивалыга эстафетнай пьеса «Наара суох» улахан концерттан Хатаска, П. Хомустаахха 4 аһаһас массьыланан 90-тан таһса киһи гастроллаан кэлбиппит. Оччолорго П. Хомустаах сэбиэтэ К.Н. Тихонов: «Мотуруона олох дьону үлэлэппэккэ артыыстатар буолбуккун» — диэн күлэпсөөн эпигин умнубаппыт. Ыанньыксыттар үлэлэрин оскуола оворлоро, детдсад үлэһиттэрэ солбуулар этилэр.

Биһиги үлэбитин куллубутара отдела (сэб. Р.Н. Горохова этэ) эмиэ үрдүктүк сыаналаабыта. 1984 с. коляскалаах мотоциклы худрукпар А.С. Келинаҕа биэрбитим, бэйэбэр пенсияҕа тахсарбар 1985 с. коляскалаах «Планета» мотоциклы туттарбыттара.

Эргэ кулуубу бэрт сабабыллаахтык өрөмүөннүүр этибит. Дьүөгэм Дьэдьэкиһий Кузьминична эр киһи курдук өрөмүөннээн бизэрэ, тутуу уолаттара билигин турар дьэ эмэрибитин сагалы онорбуттара. Дьэ билигин өйдөөн, санаан, сыаналаан көрдөххө олус да үлэлэһэр, көхтөөх үлэҕэ да, олоххо, сырдыкка да партизаннар улаханньык тардыһар эбиттэр.

Соторутааҕыта Партизан куллубугар ыңгырыллан тийэн көрөн олус астынан кэллим. Жюри үрдүктүк сыаналаата,

ветераннар 40-тан таһса киһи кытынна. Киһи ахтыбакка хаалыан сатамат. Кэргэним Ньюкулай, Настаа Ивановтар эмиэ кытыннылар, Настаа эрэйдээх хараһынан көрбөт буолбут, сизтэрэ сылдыан кытынна.

Онтон эдэрчи эбээлэр «Чүмэчи», «Былааттаах» үнкүүлэри А.Н. Окоемов туруоруутунан олус ситиһиилээхтик толордулар. 60-н аасыт 10-ча эбээлэр Д.И. Кривошапкин сэргэх аныгылыы ырыатыгар доһуһуоллаан араас 60-с сыллардаах муодалары олус үчүгэйдик туттан, хааман, үнкүүлээн, таннан көрдөрүүлэрин үөрэн уһараабат ытыс тыһынан көрүстүбүт. М.В. Оконешникова, А.Н. Парников, Д.И. Кривошапкин, В.И. Соловьева, Христина Яковлева, Никольскайдар ырыалары олус ситиһиилээхтик толорбуттарын специалист быһыытын хайгыы-сөҕө көрдүм.

Түмүгэр түгэниһин туһунан партизаннар адм. (С.Д. Евсеева), ветер. сэб. предс. (М.П. Турантаева) сенаҕа таһааран урут ситиһиилээхтик үлэлээбиппин өйдүүлэрин, сыаналыылларын, олохтоох нэһилиһиннээ умнубатын иһин бары махталбын биллэрэбин. С.Д. Евсеева ахтан туран миигин 65 саасынан ээрдэлээн анал суругу, М. Павлова сувенир туттардылар. «Ахтыыта онор» диэн соһуттлар. Ону бар дьоммор эдэр эрчимнээх кэмнэрбэр күүс-көмө, тирэх буолан бары үлэлээбиппитин ахтан, сааланы толору киһиэхэ сахалыы махталбын биллэрэн бокулуоннаатым, убастабылларын иһин махтаным.

Чэ, дьоллоох-соргулаах буолун, күндү Партизан нэһилиэгин олохтоохторо!

М. ПОПОВА,
куллубутар үлэһитин,
тыһы ветерана
I Хомустаах

Биһиги, 50-с сыллардаагы келүөнэ, Ленин үөрэбэр, улуу партияга, саамай эйэлээх олох тыһыныгар иитил-иби т келүөнэ буола-быт. Та-

Иисус сказал: «Вы слышали что сказано: «Люби ближнего твоего и ненавидь врага твоего», «А я говорю вам: «Любите врагов ваших, благословляйте проклинающих вас, благотворите ненавидящих вас и молитесь за обижающих и гонящих вас. И если вы приветствуете только братьев ваших, что особенного делаете? НЕ так же ли поступают и язычники.» (Эпиграф из Евангелия).

уруу аймак-пыт, биір дойдулаах-пыт, биір омук буоларыт эрэ иһин таптыах-пытын сөп.

Биһиги бэрээдэктэ-эх, кыраһабабы, өйдөөх, талааннаах, кизин-холку көбүстээх киһи буоллабына дөбөнүк таптыахпытын син. Төвө биһиги куһаған майгылаах, кыһырым-тарай, бэрээдэгэ суох, үөрүгү мөлтөх, дыдангы, ыарыһах дыону таптаабап-пытый? Төвө биһиги Та-нара тапта-лынан, тугу ба р ы т ы н таптыырга күүспүт да, кыахпыт да тийбэтый?

Биһиги айылҕабыт-тыттан тулу-ура, үтүө са-наата суох-пут: биһиги ымсыбыт, ордук сана-һабыт, бэрт былдьаһа-быт, куну-үһүпүт, киһиргэспит. Биһиги улаханник санаһабыт, бэйэм-сэхпит, өһүргэспит, куруубайбыт, кизин көбүспүт суох. Суох, биһиги хайдах да аңардас бэйэбит эрэ күүспүтүнэн Тагара биһигини таптыырын курдук тугу барытын таптыыт да, күүспүт да тийбэт.

Ол гынан баран Христос биһиги олохпутугар киирдэбинэ, хри-стианнар эрэ буоллахпытына биһиги Тагара тапталынан таптыыр-бытыгар, үтүө дыон буоларбытыгар, Тагара эрэ көмөтүнэн ис дууһабыт уһуктуон, сагалым таптыырга күүс-уох би-эриэн сөп. Быһалымы, боростуойдук эттэххэ, Тагара биһиэхэ хаһан да бараммат, бүппэт тапталынан (Святой Дух) зарядтанабыт.

Тагара биһиги күндү таһаһы кэтэн, араас ритуалынан киирэр-ляны мэлдьи ордуругуу көрөрүм. Биһигин 7 овом күн күбэй ийэтэ. Уйэм тухары сүгүрүйэр саамай күндү киһим. Олоһун барытын оҕо иитиитигэр анаабыт улуус кырдыгас учуу-талларын биһирдэстэрэ, норуот үөрэйи-риитин туйгуна. Өйдүүбүн Макарова Ду-няны - Фрунзе сытыы-хотуу кыһыны. Ком-сомольская тэ-рилтэ секретары-нан талыл-лан сүүрэр-көтөр, чэпчэки атлетиканан умсугуйан дыарык-танар, уол оролу эрчимнээхтик тугтар-хаптар, спорт дини баран мунукка ытаабыт, сыһаны-халтыны кытта эйэлэспэт, көнө майгылаах, бэртээхэй табаары-һы биһигин даһаны оҕо сааһым өйдөбүлүнэн өйдүүбүн. Дуня олус кытыгырас, соһуруу куо-раттарга тийэй сырсыбыт кыах-таах бөҕө кыыс этэ. Билигин Бөгүнгө үлэтиир. Эмиэ үйэтин тухары оҕо иитиитигэр олоһун анаабыт, улууска биллэр-көстөр үлэлээх биір бастыг учуутал. Буруйу да онордохпутуна бэйэ-бэйэбитин хардырта көмүскэ-һэр табаарыстарбын Колесов Савваны, Марков Валентины. Киһи күлэ саныыр даһаны, учуу-тал миигин буруйдаан баран: «Юра сөпкө гынар дуо?» - диэн ыйыттаһына Валиктаах Савва эппиэттэрэ биір буолара: «Би-һиги санаабытыгар сөп», — дэ-һэллэрэ. Онтон мин эмиэ оннук. Кылаас бэрээдэгин олус тутар, сүрдээх ирдэбиллээх кытаанах, сыһаны-халтыны кытта хаһан да эйэлэспэт, сөбүлээбэтэбинэ утары этэр, оҕо кырдыгын ба-луйтардаһына учууталлары да кытта мөккүһэр кылааспыт ста-ростагытн Прокопьева Линаны. Лина Харлампьевнаны врач бу-

ТАПТАЛ — СЯЗАНН АЙ ҮЧҮҮ КҮҮС

нараны итэҕэйэр дыону өстөөхпүт эбэтэр хаалыннаһан өйдөөх-санаа-лаах дыон курдук көрөрбүт.

Билигин олох буккуурдаах кэрдиестэрин, олох уларыйыһыла-рын көрөн, дыон-сэргэ да, бэйэбит да олохпутун эргитэ санаан көрөбүт. Чөл олоххо хайдах суолу-нан бардахха тийиэхпит сөбүн, син эмиэ атын дыон курдук толкуй-даан көрөбүт.

Мин 80-с сыллар сагаларыгар И. Христос олоһун туһунан чараас киһигэни хантан эрэ булан ааһан баран наһаа да сөгү санаабыппын өйдүүбүн. Тагара туох да куһаған-ны онорорго үөрэппэт эбит. И. Христос саамай дынгынээх комму-нист (ол саһана саамай үчүгэй ки-һинэн коммунистары ааһар этибит) эбит уонна төвө Сэбизеккэй былаас, партия тагара үөрэбин күүскэ бо-бор эбитэй дии санаан ылбыттаа-бым, бэркэ дьиибэргээбиттээһим.

2000 сыллаарыта, киһи олоһор таптал саамай улуу күүс, саамай кэрэ бэлэх буоларын, аан бастагы христианнар билбиттэрэ уонна киһи-аймак историятыгар сүдү улахан уларыйыһыны онорбуттара. Киһилэр Христос эһин-дьикти үтүө быһыылары онорорун илэ көрбүттэрэ, истиһэллэрэ. Киһи өлөн баран тиллибитин итэҕэйэл-лэрэ. Аан бастагы христианнар итэҕэллэрэ сүдү күүстээх этэ. Ки-һилэр ол иһин Христос үөрэбин са-араннаан да көрбөккө ылыммыт-

тара, ол иһин киһилэр олохторо тосту-туора үтүө өттүгэр уларый-быта. Маньнык күүстээх духовнай өрө тахсыыны өссө ким да көрө илигэ.

Гректэр, римляндар, еврейдэр бэйэ-бэйэлэрин абааһы көрсөллөрө. Аан бастагы христи-аннары: араас омук, араас тыллаа-ах, араас культуралаах, эдэр-кыр-дыаһас келүөнэлэр бэйэ-бэйэлэрин хайдах курдук таптыыларын, бэйэ-бэйэлэрин иннигэр өлөллөрүн кэрэйбэккэ олохторун да толук биэрэллэрин көрөн, сөгү-махтаһан туран: «Көрүн эрэ ити дыон хайдах курдук бэйэ-бэйэлэ-рин таптыыларый?» дииллэрэ.

Психологтар хас биірдии киһи тапталга наадыһар дииллэр. Эрос, фиме, агапе - бу гректин үс тыл хас биірдиилэрэ таптал диин тылбаа-станар.

Кыыс өрө олох кизргэлэ. Мэнг да саһа хара санаата суох, сырдык, ыраас дууһалаах кыыс аймак төһөлөөх элбэх поэтарга, художи-никтары, суруйааччылары сыр-дык, сүдү айар талааннарын, кэрэ чувстволары уһугуннарбытара буолуой?

Кыыс оҕо муус буолбут да сүрэхтэри ириэрэн ылларгар, кыаллыбаты да кыайар, эр сүрэх-тиир, үтүөгү-кэрэгү сирдиир, бар-дыону дьоллуур, үөрдөр үрдүк аналлаах.

Бу аналын куһаған өттүгэр

ыыттаһына эр ки-һиэхэ куһаған дыаллыгын уһу-гуннарар, угуйар өттүгэр ыттар. Эр киһи үтүөнү онорор идэтэ, та-лаана тахсыбата-һына эмиэ элбэх кыһыны-дыахтары содур онортуон сөп. Маньнык тап-талы эрос диил-лэр эбит. Бу тыл Библияга суох.

Фиме - бу доһордоһуу, хаан-уруу дьонгөр таптал, туох эмэ иһин таптаһын, кыраһабабы иһин дуу, бааһын-дуолун, өйдөөбүн, күүстээһин эрэ иһин таптыыр та-птал.

Агапе - бу Тагара тапталы, са-амай күүстээх, ыраас таптал. Чу-ствонан буолбакка, волянан тапта-аһын. Тагара биһиги материал-най өттүбүтүн көрбөт, биһиги дууһаларбыт киһиэхэ бары тэг-нэр. Тагара биһигини атыттары таптыырга - биһиги чугас дьомму-тун - бэйэбитин, Тагараны тапты-ырыт курдук таптыырга, ону та-һына өстөөхтөрбүтүн эмиэ тап-тыырбытыгар ынгыраар.

Ол гынан баран биһиэхэ бары-ларын таптыырбытыгар олус ыарахан, бэл олох да кыаллыбат суол. Биһигини ким эмэ таптыыр буоллаһына, төрөппүт оҕобут, хаан-

өлүүгэ былдьаммытара. Баара буоллар билигин бастыг мал аһата буолбут буолуох этэ. Биір-гэ сылдьан өрүү бэйэ-бэйэбитин хааддылаһар, поэт буолуох дыон буолан була сатыы-сатыы тыл-

ОҔО СААС - ДЬИКТИ СААС

бытынан кыһытыһар этибит. Оччолорго кэккэлээх хаамсан иһэн мин биірде Афоняны ман-нык хоһуйбутум:

Хайдах эрэ Оппуонья Хааддылаһар курдуккун Поэт буоллун дии санаан Олох наһаа диолбуккун - дииэн бараммын кыайыт-хоппут киһи курдук тутта турдахпына эмискэ Афоням:

Онтон доһор, эн Дьууруй, Тылгын наһаа ыстыгыһын Күүс быһа хааддылаан Мэлдьи миигин ыстыгыһын - диэбитин өрүү умнубаппын. Тылы наардаан, сааһылаан хоһо-он айа сатыырыт. Баара буол-лар баһар баһа санаата туолбут буолуох этэ. Доһорум, бырастыы! Афоня биһиги сыһааммытыгар литературнай куруһуогу салай-быт учууталбыт К.Н. Яковлева сабыдыллаабыта саарбаһа суох. Онтон оскуолаһа ытыллар ара-ас общественной үлэлэргэ, кон-цертарга мэлдьи активнайдык кыттар, концеры биллэрээччи, олус үчүгэйдик хоһоону ааһар, бэртээхэй куоластаах ырайыт, саасык сырдык уруйэ чопчула-ры таарыан чэпчэкитик, на-рыннык кылыгыры тыһаһан сүүрэрин курдук олус кэрэтик, чэбдиктик күлэр Фрунзе сыты-хотуу кыһыны Барамыгина По-

лан сүүрэр-көтөр, чэпчэки атлетиканан умсугуйан дыарык-танар, уол оролу эрчимнээхтик тугтар-хаптар, спорт дини баран мунукка ытаабыт, сыһаны-халтыны кытта эйэлэспэт, көнө майгылаах, бэртээхэй табаары-һы биһигин даһаны оҕо сааһым өйдөбүлүнэн өйдүүбүн. Дуня олус кытыгырас, соһуруу куо-раттарга тийэй сырсыбыт кыах-таах бөҕө кыыс этэ. Билигин Бөгүнгө үлэтиир. Эмиэ үйэтин тухары оҕо иитиитигэр олоһун анаабыт, улууска биллэр-көстөр үлэлээх биір бастыг учуутал. Буруйу да онордохпутуна бэйэ-бэйэбитин хардырта көмүскэ-һэр табаарыстарбын Колесов Савваны, Марков Валентины. Киһи күлэ саныыр даһаны, учуу-тал миигин буруйдаан баран: «Юра сөпкө гынар дуо?» - диэн ыйыттаһына Валиктаах Савва эппиэттэрэ биір буолара: «Би-һиги санаабытыгар сөп», — дэ-һэллэрэ. Онтон мин эмиэ оннук. Кылаас бэрээдэгин олус тутар, сүрдээх ирдэбиллээх кытаанах, сыһаны-халтыны кытта хаһан да эйэлэспэт, сөбүлээбэтэбинэ утары этэр, оҕо кырдыгын ба-луйтардаһына учууталлары да кытта мөккүһэр кылааспыт ста-ростагытн Прокопьева Линаны. Лина Харлампьевнаны врач бу-

олан элбэх киһи махталын ылар үлэһит буолбута буолуо дии са-ныбыһын.

Биіргэ үөскээбит, биір дой-дулаах оҕолорбун: Иванов Васи-ны - Василий Еремеевич (өлбүтэ), Иванов Ваняны - Иван Никитич, Бугаев Толяны - Ана-толий Степанович, Дьяконов Га-няны - Гаврил Васильевич, Ко-лесов Савваны - Савва Василье-виһы, Иванов Викторы - Виктор Алексеевич (өлбүтэ), онтон да атын уолаттары биіргэ эрдэм-мит, үөрбүт доһотторбун өрүү өйдөөн кэлэбин. Бэйэм нэһилиэ-гим кыргыттары: Бугаева Нады-ны - Надежда Федотовна, Буга-ева Марфаны - Марфа Федотов-на, Иванова Августа - Августа Васильевна, Ильина Лизаны - Елизавета Павловна (өлбүтэ), Потапова Лиданы - Лидия Нико-лаевна мэлдьи өйдөөн аһаһын.

Оҕо сааһым кэрчик-кэрчик олуқтарынан ааһан, эридьистээн бардахха олус уһаан, тэһийэн ба-рыһык. Ол иһин түмүк санаа-бын суруйуом иннинэ Хатырык орто оскуолаһа үгүс сылларга сырдыгы тарһатан, үтүмэн элбэх бэртээхэй оҕолору иитэн таһаар-быт үтүөгө-өһөгө үйэлэртэн-үйэлэргэ, келүөнэлтэн-келүөнэлэргэ кэрэ кэпсээн, сырдык ыра буолан кэлэр келүөнэ ычча-ты сырдыкка, кэрэгэ угуйа ту-руоһа.

Үөрэммит оскуолаһыт барах-сан икки дьэһэтэ, ол таһынааһы тутуулар билигин ыһыллан-то-дуллан, куру-хары тураллара биһиги сааһырбыт келүөнэ дьонго курус санааны хаалла-рар. Сүүрбүт-көппүт кырдал-ларбыт күлбүт-үөрбүт доһотто-ро, оскуолаһа биіргэ үөрэммит оҕолорум, атастарым-доһотто-рум бары дьоллоох буолун, өлүмэн-сүтүмэн, күлүг-үөрүг, өрүү сырдык күннэһин!

Эбэрдэни кытта Ю. ПОТАПОВ-САРГЫН

Оҕоннор буолан олон оҕо сааспын санаатаһына хайдах эрэ ичигэс сааһын ил гынар, чэб-дик күлүү чаһаарар, күлүгэ суох ыраас мичээр сыдыаһар курдук. Биһиги Хатырык орто оскуола-тыгар үөрэнэр коммититэр 1958-1961 сс. билиннгинэн 7 нэһилиэк оҕото түмсэр этибит. Ол курдук Арбын, Түбэ, Көбөкөн, Фрунзе, Хатырык, Модут, Бөгүн уонна Маймаһа учаастага. Хас күһүн ахсын оскуола аһыллытыгар оҕо бөҕө мустан, атастарын-до-һотторун көрсөн, уруйдаһар-ай-халлаһар буоларбыт. Хайдах эрэ бары биір ситиминэн бааһыллы-быт курдукпур. Олус да эйэлээх, иллээх келүөнэ кэлэн ааспыт эбит дииэн билигин кизин тутта са-ныбыһын. Көлүөнэм дьонун үтүө үгүстэрин, кэрэ майгыларын бар дьонго, кэлэр келүөнэлэргэ тиэр-дэргэ кыһаллабын.

Оччотооһу биһиги иннинээһи, биһиги учууталларбытыгар олус убаастабыллаахтык сыһыанна-һарбыт. Оскуола сарсыардаттан киһэ хойукка диэри биір кэм ыиригэйн олоһор буолара. Пио-нерской сбордар, комсомольской, учкомнар, спортивной комитет, кылаас мунһаһара, арааһынай куруһуоктар, спортивной секци-ялар, үгүс элбэх кылаас таһы-нааһы үлэлэр, субуотатаһаһы биз-чэрдэр, бырааһынныкытар, кы-лаастарынан күрэхтэһиилэр ода. эгэлгэ хайысхалаах үлэлэр биіртэн биір аргыһаһан кэлэ тураллар этэ. Маны таһынан атын оскуолаһа кытта күрөс былдьаһыны, оройуонга ытылл-лар олимпиадалар, фестиваллар, спортивной күрэхтэһиилэр эбиллэллэрэ. Оччотооһу оҕолор колхоз үлэтигэр-хамнаһыгар, араас субуотунньуктарга эмиэ көхтөөхтүк кыттарбыт. Оскуола уокка оттор маһын кэрдиигэ, су-буотунньуктарга олус да көхтөөхтүк кыттарбыт.

Ойуур иһэ биір кэм сүгэ, эр-бии тыһынан туһунан музыка

КӨРҮДЬӨС ДА БУОЛБАТАР...

80-ча саастаах Доропуун ороннор кырдыаҕас баялларыгар киирэн дороболоһон, хардарыта сонун суох дэсигэн баран кэлсэтэн бараллар.

— Лэгэнтэй олох мөлтөх, олох аһаабат, турбатаҕа хас да хонно, — диэт аһыммит куолаһынан эмээхсинэ.

— Э-һээ? Эмээхсин көрдөнөбүн, хата чорботоро гыннаа дуу? — диэт Доропуун тиһэ суох айабын хамсатан кэбистэ.

Кирилэ ороннордоох-хо Маай бырааһынньытын бэлиэтээри, ыалдыттары ынгыран баран, ас астаан түбүгүрэ сылдыар кыыстаах эмээхсинэ Кирилэни ыксаталлар.

— Дуунһа, араҕар мискэҕэ хааһыта кутан биэр, сиэтин. Билигин ыалдыттар кэллэхтэринэ бэрэскини өрөсүһэ олоруо, хаһан да аһаабата курдук туттуо, — диин эмээхсинэ урукку албаһынан соруйда.

Бэҕэһээ арыгылаан, үлэлээбэккэ арбайан оло-роп Сиидэри кэргэнэ мөҕөн-этэн, хаһытааныһытаан, инчэҕэй эттээх тулуйбат үлүгэрэ буолла.

— Бэйи, тохтоо эрэ! Магнитофоннаахпыт буоллар, — диэтэ Сиидэр уонна кылап-халап көрдө.

— Магнитофонна булунан үккүүлүү бар бэрт киһи, баара буоллар атыылаан арыгы гынан дэлбэрийбитин ырааппыт буолуо этэ, — диин элбэви кутта-симнэ.

— Ээ, ээ... Онтон эн наһаа түргэнник санараһын, уруучука, кумааһы баара буоллар кэнспизктээбит киһи. Кэнники ааҕа сылдыһаам этэ, — диэтэ Сиидэр төбөтүн тарбана-тарбана.

— Көр эрэ, өссө күлүү гына олорор дуу?

— Күлбөппин ээ. Наһаа наадалаах этиилэргин суруйан баран социологтарга, психологтарга дыону иитиигэ туһанын диин

биэриэм этэ.

— Былыр хотон ис-тас үлэтэ диин баара. Ис үлэтин дьахтар, тас үлэтин эр киһи үлэлиэхтээх диин суруллубатах сокуон баара. Онтон билигин эр дыон хотон ис үлэтин баһылаан эрэллэр, — диин билээ-вимсийэр Сэмэн.

— Эс, доҕор, онтон 30-ча сыллааҕыта үөрэҕэ суох киһи хотонго үлэлиэ соҕоа диин үөрэтэллэрэ дии оччотооҕу учууталлар, — диир уруккуну умнубатах Лэгэнтэй.

— Ол аата үөрэхтэнэммит хотон ис-тас үлэтин дьахталлар эр дыонно итэҕэйдэхтэрэ, — диир Сэмэн.

— Чэ, оччоҕо эрэллэрин толорор иһин эллэһэн көрүүххэ! Хотоммутугар тахсыахха, — диир Лэгэнтэй.

Уруккуну-хойуккуну ырытан, санаан кэпсэтии буолбутугар Сиидэр атаспыт кэпсиир:

— Отучча сыллааҕыта үөрэхтээһини күүскэ ыытар базалаах оскуола директора үөрэнээччилэрин ортотугар манньк диин кэлсээбитин умну-баппын ээ: «Эһиги төрөппүттэригит хаһыаты, кинигэни аахпаттар, эрдэ утуяллар, ол иһин элбэхтик олоһоллор, кыайан иппэт эрэри сыл аайы төрүүлэр, үөрэҕэр мөлтөх оҕо ол иһин элбээн иһэр. Аны туран кэтэх хаһаайыстыбага охтолор, нуорманы таһынан сүөһүнү, сылтаны иитэлэр, төрөөбүт совхозтарыгар аат-харата үлэлиилэр».

Сиидэр кэпсээнин истэ олорут 20-лээх Уйбаан этэр: «Демократияны, ырыынагы, Ельцини, Николаевы, билигин Путины утарбыт».

Бары ах баран, сагата суох бардыбыт. Билинги тот оҕо быһаарыта дуу? Эбэтэр сайдылаах ычат дириг билиитэ дуу? Ама, ким олорон ааспыт олоҕун сирбитэй?!

**К. ЕРЕМЕЕВ
I Хомуस्ताах**

НАМСКОЕ УЧИЛИЩЕ СОЦИАЛЬНОЙ РЕАБИЛИТАЦИИ ОБЪЯВЛЯЕТ НАБОР НА 2000-2001 УЧЕБНЫЙ ГОД

ПРИЕМ НА БАЗЕ ОСНОВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ (9 кл.) ЛИЦЕЙСКИЕ ГРУППЫ

Сварочное производство	Срок обучения 3 г. 10 месяцев Вступительные экзамены: математика (письменно); русский язык (тестирование)
Экономика, бухгалтерский учет и контроль	Срок обучения 1 год Форма испытаний: собеседование, тестирование
Программное обеспечение вычислительной техники и автоматизированных систем	Срок обучения 2 года Форма испытаний: собеседование, тестирование
Сварщик (электросварочные и газовые работы)	Срок обучения 1 год Форма испытаний: собеседование, тестирование
*Электросварщик *Газосварщик *Водитель автомобиля категории «С»	
Повар, кондитер	Срок обучения 1 год Форма испытаний: собеседование, тестирование
*Повар *Кондитер	
Изготовитель художественных изделий из камня	Срок обучения 1 год Форма испытаний: собеседование, тестирование
*Резчик по камню	

ПОСТУПАЮЩИЕ ПРЕДОСТАВЛЯЮТ:

1. Заявление на имя директора училища;
2. Аттестат или свидетельство об образовании (подлинник);
3. Медсправку формы 086У;
4. Поступающие на курсы водителей медсправку формы ГИБДД;
5. Фотографии (матовая) 3х4 см. 4 штуки;
6. Паспорт или свидетельство о рождении;
7. Характеристику с места работы или учебы;
8. Трудовую книжку или его копию;
9. Справку о семейном положении;
10. Справку ол доходах семьи;
11. Договор с организацией или предприятием на производственную практику и трудоустройство выпускника или направление от комитета занятости и трудоустройства;
12. Военный билет или приписное свидетельство;
13. Направление от управления социальной защиты. Зачисление в училище осуществляется по итогам экзаменов или тестирования путем конкурсного отбора. Лица, зачисленные в училище и не прибывшие по неуважительной причине в течение 10 дней, отчисляются.

ПРИЕМ документов с 1 июня 2000 г.
Бесплатные консультации с 21 по 25 августа.
Вступительные экзамены с 22 августа по 26 августа 2000 г.
Зачисление с 28 августа, по итогам экзаменов и тестирования.
Во время экзаменов (с 21 по 27 августа) предоставляется платное проживание и питание.
Наш адрес: 678388 Республика Саха (Якутия), Намский улус, п. Графский Берег, ул. Советская, 1.
Тел. (262) 21581, 23104, 23333.

Баһаартан куттал суох буолуутун быраабылатынан предприсание суруйан ирдээбит пууннарбын бэрэбиэркэли Үөдэй участкай балыһатыгар сырыттым. Сыл устата балыһа огнетушители булбата. Улуу кылаабынай враһа В. В. Макаров огнетушителитин хаачыйыам диин биэрбит бэчээттээх мэктилиир суругунан этэнгэ кыһыны туораатылар.

Огнетушитель Партизан балыһатыгар эмиз суох. «Доруобуя харыстабылын улуустаагы салалта Попов, Еремеев биэри диин уоскутан иһэллэр» диин кэпсэтэ сэбиэдиссэйи солбуйааччы М. Г. Аргунова. Салалта элбэх, дыһала да араастаах.

01 сэрэтэр УОЧАРАТТААХ БЭРЭБИЭРКЭ

Балыһа котельнайын эркин цементнээх кумааһына сыбаныахтаа, балыһа электропроводтарын сопроотивлениетын бэрэбиэркэлэтии, автоматическай сигнализация оҕоһуутун пууннара толоруллубатахтар. Бу сыһа түөртэ бэрэбиэркэлэннэ да уларыйы суох.

Арыһаҕа ырыһаҕа кытта кэпсэтиим.

— Балыһа аһа үчүгэй. Арай уу суох. Уу баһар масыйына уу аҕалбата икки нэдиэлэ буолла. Сураҕа бензинэ суох үһү. Мантан икки

аҕаар километрдаах сиргэ баар минеральная ууну иһи-эхтин баһарабын. Эмтээх дииллэр. Солбуулар завхозпут күөлтүн уу баһан аҕалларна аһыбыт, суунабыт, — диин Тамара Михайловна Крыжановская кэпсэтэ.

Балыһаттан күөл чугас да, аһырга көңүллээҕин ким да билбэт. Саас аайы төһө да өрүс уута сайааатар, анализтатааха баара. Долгуулар Дьокуускай «куһаҕыны» өрүскэ «оруппака» кутар дииллэр. Сир аһыттан тахсар минеральная уунан эмтиир, «куртах-оһо-

ҕос» ыраастыыр балыһаны эбэтэр курорду дуу аһаахха сөп. Эссенуки уутун иһэ барар кыаллыбат.

Үөдэй балыһата «көйгө оҕо» буолбатыгар баһарым этэ. Үөдэй нэһилиэтин тэрилтэлэрэ огнетушителитин хаачыйылар көрдөбүлгэ эпипэттээбэт. Быйыл I Хомуस्ताах дыһалтата тэрилтэлэрин огнетушителитин хаачыйда. Нэһилиэһини баһаартан сэрэтингэ уонна хас биридди ыал баһаар түбэлтэтигэр илдьэ барар тэриллэрин ыйан, анаан туран сэрэттилэр. Сэрэтиллибит сөргөх, үөрэтиллибит үөрүйэх дииллэр. Баһаар алдырхайа ааннаабытын.

**К. ЕРЕМЕЕВ,
ПЧ — 64, I Хомуस्ताах**

БИЛЭЛИИЛЭР РЕКЛАМА

Продается а/машина ГАЗ-52 фургон 1992 года выпуска. Масло моторное МС-20. Оплата по договоренности. Обращаться по телефону: 22-6-32.

МУП ФАПК «Нам» требуется на постоянную работу начальник производственного отдела на конкурсной основе. Требования: спец. образование (агроном), стаж работы по специальности не менее 3-5 лет. Телефон: 21-1-91.

МАХТАНАБЫТ

Таптыыр быраатам, таайыт Федоров Константин Михайлович хомолтолоохтук өлөн күн сириттэн барбытыгар ырахан күннэригитигэр күүс-көмө, өйбүл буолбут, тигэх суолугар атаарга көмөлөсүт дьоммутугар, чуолаан олохтоох нэһилиэк баһылыга Колесов О.И., нэһилиэк кырдыаҕастарын сэбиэтин председателигэр Орлов Е.Е., Петров С.С., Лукинов И.С., Сивцев И.И., Григорьева А.И., Парников И.С., Колесова В.Н., нэһилиэк кырдыаҕастарыгар, олохтоох оскуола педколлективигэр, чугас аймахтарыгар дириг махталбытын тиздэбит. Дьоллоох буолун, этэнгэ олорун.
**Эдьийэ В.В. Ермолаева, балыстара, күтүөттэрэ,
Көбөкөн нэһилиэгэ**

Баһааран кутурданаах күннэригитигэр күүс-көмө, өйбүл буолбутугар «Намгастрой» тэрилтэҕэ, начальник А.А. Федоровка, Граф биэрэтин оро-садын коллективигэр, заведующай Л.М. Дороееваҕа, Затон ситэтэ суох орто оскуолатыгар, завуч Т.П. Николаеваҕа, үөрэҕири салаатыгар, дошкольнай отделга, социальной отделга, М.С. Макароваҕа, Аппааны администрациятыгар, баһылык В.Г. Кутяркинга, Хатын Арыы нэһилиэтин дыһалтатыгар, олохтоохторугар, чугас ыалбытыгар Лыткиннар, Больничкайдар, Хастаевтар дьиз-кэргэттиригэр уонна бары аймахтарытыгар, бириг үөрэммит табаарыстарыгар улахан махталбытын тиздэбит. Баһарабыт барыларыгар уһун дьоллоох олоҕу, доруобуйаны, үлэлэригэр ситиһини. Эһиги дьиз кэргэттиригит куруук дьоллоох буоллуннар.
Захаровтар, Лепчиковтар, Граф биэрэгэ

Таптыыр оҕоһут, убайыт, бырааппыт

ПЕТРОВ
Конон Михайлович
соһумардык өлбүтүн аймахтарытыгар, билэр дыонугар диригин курутуйан туран иһитиннэрэбит.

Таптыыр бырааппыт, сизини
ПЕТРОВ
Конон Михайлович
соһумардык өлбүтүн төрөппүттэригэр, бириг төрөөбүттэригэр, чугас дыонугар дириг кутурбаммытын тиздэбит.

**Эбэтэ, Соловьевтар,
Егоровтар, Андросова,
Протопопова,
Березкиннар,
Березневтар,
Яковлевтар, Москвитиннар,
Ивановтар, Касьянов**

Хатын Арыы нэһилиэтин дыһалтата коммунальнай хаһаайыстыба мас кэрдээччигэ Петров Михаил Кононович дьиз кэргэттиригэр, бары аймахтарыгар, табаарыстарыгар тапталлаах уоллара, бырааттара, убайдара, доҕотторо

ПЕТРОВ
Конон Михайлович
хомолтолоохтук өлбүтүн дириг кутурбанын тиздэр.

Күндү быраатам, таайыт Көбөкөн нэһилиэтин олохтооҕо
ФЕДОРОВ
Константин Михайлович
б. ды. от ыйын 20 күнүгэр хомолтолоохтук күр сириттэн сулпунун аймахтарытыгар, билэр дыонугар диригин курутуйан иһитиннэрэбит.
Эдьийэ, балыстара, күтүөттэрэ

Аппааны олохтоохторо Михаил Кононович, Мария Ивановна Петровтар, Виктор, Юра, Миша уонна Дуня таптыыр оҕолоро, бырааттара, убайа

ПЕТРОВ
Конон Михайлович
эдр сааһыгар хомолтолоохтук күн сириттэн барбытынан дириг кутурбаммытын тиздэбит.
«Туйах» б/х үлэһиттэрэ

Күндү бириг үөрэммит доҕорут, атаспыт

ПЕТРОВ
Конон
биһиги кэккэбиттэн соһумардык күн сириттэн туорабытынан ийэтигэр, аҕатыгар, убайдарыгар, балтытыгар дириг кутурбаммытын тиздэбит.

Хатын Арыы орто оскуолатын 1996 с. выпускниктара

Таптыыр кэргэним, оҕолорум аҕалара

УВАРОВ
Алексей Николаевич
от ыйын 21 күнүгэр күн сириттэн хомолтолоохтук эдр сааһыгар биһигиттэн тэйбитин курутуйан туран ийэтигэр, дьиз кэргэнигэр, аймахтарыгар, бириг үөрэммит доҕотторугар, бары билэр дыонугар кутурбаммытын тиздэбит.

Кэргэнэ, оҕолоро

Таптыыр уолум, убайыт, бырааппыт

УВАРОВ
Алексей Николаевич
хомолтолоохтук бу ый 21 күнүгэр күн сириттэн тэйбитин курутуйан туран оҕолоругар Аленаҕа, Костяҕа, кэргэнигэр Машаҕа, бары билэр дыонугар кутурбаммытын биллэрэбит.

Уваровтар,
Игнатьевтар,
Москвитиннар

Улуустаагы киин балыһа коллектива, администрацията, профсоюзнай тэрилтэтэ, родильнай отделена, сестра-хозяйкатыгар Игнатьева Сардана Николаевнага тапталлаах быраата

УВАРОВ
Алексей Николаевич
хомолтолоохтук өлбүтүн дириг кутурбанын тиздэллэр.

Бириг үөрэммит табаарыспыт Захаров Гаврил Дмитриевичка таптыыр кэргэнэ, оҕолорун ийэлэрэ

ЗАХАРОВА
Галина Сергеевна
ырахан ырыыттан ыалдын өлбүтүн кутурбаммытын тиздэбит.

Хатыркын орто оскуолатын 1976 с. выпускниктара

Затон ситэтэ суох оскуолатын коллектива Захаров Гаврил Дмитриевичка, оҕолоругар Ираба, Сардаанаҕа, Сашага, Таняга күндү кэргэнэ, истин ийэлэрэ

ЗАХАРОВА
Галина Сергеевна
ырахан ырыыттан өлбүтүн кутурбаммытын тиздэр.

Күндүтүк саныр дьуөгэбит

ЗАХАРОВА
Галина Сергеевна
эдр сааһыгар ырахан ырыыттан күн сириттэн барбытынан үөрэнээччилэригитигэр, табаарыстарытыгар Ираба, Сардаанаҕа, Сашага, Таняга, кэргэнигэр Гаврил Дмитриевичка дириг кутурбаммытын тиздэбит, аһыгытын тэңгэ үлэстэбит.

Людила Васильевна,
Лидия Хрисановна,
бириг үөрэнэр оҕолоругар, төрөппүттэр

Бириг үөрэммит табаарыспыт, доҕорут

ГРИГОРЬЕВА-ЗАХАРОВА
Галина Дмитриевна
эдр сааһыгар уһун ырахан ырыыттан өлбүтүн күн кэргэнигэр, оҕолоругар, чугас аймахтарыгар дириг кутурбаммытын биллэрэбит. Светлана Данилова уонна 1975 с. 10 «б» кылаас выпускниктара

Амосов аатынан СПК коллектива үлэһиттиригэр Ольга Иннокентьевна, Виктор Кустурович Слепцовтарга, киинлэр чугас аймахтарыгар кыстара
ЛЕНА
эдр сааһыгар хомолтолоохтук өлбүтүн дириг кутурбанын тиздэллэр.

РЕДАКТОР В.Г. КАСЬЯНОВ
ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура — 21496; иллюстрация уонна реклама (секретариат) — 21640; бухгалтерия — 21332; факс — 21332; «НАМ» ТРК — 21632; редакционная издательская система — 21141

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, Нам улуунун дыһалтата, редакция коллектива. Маассабай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын тутуууну хонтуроллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ Госкомитетин СР региональной управлениетыгар регистрацияламыт нүмэри — **Я 0085**.
Сурукка ааккытын-суолугун, үлэтигин, дьизит аадырыһын чопчу ыйыҥ.
Автор этэр хаһыат санаатынны мэлдьи биэр буолбат.
“ЭНСИЭЛИ” - Нам улуунун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам с., Октябрьскай ул. 1.
E-mail: editor62@sakha.ru

Талыһына уонна таһыһына “Энсиэли” хаһыат редакциянай-издательскай систематыгар.
Хаһыат Дьокуускайга “Сахаполиграфиздат” НИПК бэчээттэннэ, Орджоникидзе ул. 38. Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэчээт. лисс. **Индексэ — 54889.** Тираһа — 1901
Бэчээк иһик баттанна — 12:00 ч. 26.07.2000
Саһаһын №-рэ — 84